

Witam 😊

PRACA DOMOWA NR 5 (07-11.12.2020)

UWAGA!

Odpowiedzi na polecenia proszę zapisać w zeszycie, na kartach lub w postaci tekstu w programie Word. Proszę je odesłać na adres e-mail:

m.tomporek@mos4.elodz.edu.pl lub przez komunikator Messenger

do **13 GRUDNIA 2020 r.**

w postaci zdjęć (screenów) lub pliku tekstowego.

Brak pracy w terminie skutkuje oceną niedostateczną.

W razie problemów technicznych, osobistych i innych, proszę o kontakt.

Proszę wykonać następujące polecenia z podręcznika

„To się czyta! 2” Anny Klimowicz i Joanny Ginter:

Temat I: Współczesny człowiek i natura w piosenkach i działaniach artystycznych.

1. Przeczytaj fragment tekstu Konrada Wojciechowskiego „Evergreeny w obronie przyrody” (strony 94-97, podręcznik) i wykonaj polecenia 1-8.

*Zadania 9-10 są dla osób chętnych, które chcą uzyskać lepszą ocenę.

2. Pytania do przemyślenia:

a/ co sądzisz o zmianach klimatu oraz o ostrzeżeniach naukowców przed degradacją środowiska naturalnego?

b/ w jaki sposób każdy z nas może dbać o środowisko naturalne? Wymień co najmniej 4 sposoby.

3. Pojęcia i terminy do tekstu:

Kultura popularna – charakterystyczny typ kultury powszechnie dostępny i praktykowany przez „masy”, „lud”, czyli liczne i szerokie rzesze ludzi, przy tym zasadniczo jest to pojęcie zawężone do obszaru kultury symbolicznej, szczególnie tej związanej z działalnością intelektualną, artystyczną, zabawowo-rozrywkową.

Hip-hop – miejska kultura, powstała w afroamerykańskich społecznościach w Nowym Jorku w latach siedemdziesiątych XX wieku.

Instalacja multimedialna – wieloelementowa realizacja artystyczna w konkretnej przestrzeni (miejscu, obiekcie itp.) zastanej lub konstruująca taką przestrzeń. Mogą być w instalacji również używane media, np. fotografie, film, video, zwierzęta bądź siły natury.

Być eko – moda czy konieczność?

Współczesny człowiek i natura w piosenkach i działaniach artystycznych

NA POCZĄTEK

Co sądzisz o zmianach klimatu oraz o ostrzeżeniach naukowców przed degradacją środowiska naturalnego?

TO SIĘ CZYTA!

Konrad Wojciechowski

Evergreeny [czyt.: ewergriny] w obronie przyrody (fragmenty)

W latach 60. znana i wpływowa w kręgach kontrkulturowych¹ piosenkarka Joni Mitchell [czyt.: dżoni miczel] wybrała się na Hawaje. Gdy wyjrzała przez hotelowe okno, zobaczyła palmy rosnące na brzegu oceanu. Ale gdy opuściła wzrok, ujrzała brzydki, betonowy parking. „Zabetonowali raj i wybudowali plac parkingowy” – ta refleksja trafiła do piosenki *Big Yellow Taxi* [czyt.: big jeloł taksji], która stała się szlagierem². Czy, jak kto woli, evergreenem – „wiecznie zielonym”, niestarzejącym się kawałkiem. W tym przypadku podwójnie „zielonym”, bo również proekologicznym³.

Polską wersję utworu zaśpiewała kilka lat temu Martyna Jakubowicz. W *Dużej żółtej taksówce* artystka wieszczy⁴ nadejście świata, w którym zielone bogactwo będzie tylko skomercjalizowaną⁵ pamiątką: „Nie ma już drzew / Dziś obejrzysz je w muzeum / Tylko dolar za dzień / Kasa jest przy samym wejściu”. – Po przeprowadzce na wieś lepiej pojęłam prawa rządzące naturą – tłumaczyła wokalistka. – To system zamknięty, w którym wszystko do czego służy i nic się nie marnuje. Dzięki temu natura może się cały czas odnawiać, bo dąży do harmonii, którą człowiek próbuje zakłócać. Chcemy żyć wygodnie, mieć dużo wszystkiego, kupować w sklepach pełnych jedzenia. To nieważne, że ono się psuje i trzeba je wyrzucać [...].

¹ **Kontrkultura** – zjawisko przeciwstawiania się zastanym wzorcom, normom, zasadom; tu: początki tego ruchu związane przede wszystkim z działalnością amerykańskich hipisów.

² **Szlagier** – przebój.

³ **Proekologiczny** – sprzyjający ekologii, ochronie środowiska naturalnego, zachowaniu równowagi w przyrodzie.

⁴ **Wieszczyć** – przepowiadać przyszłość, przewidywać.

⁵ **Skomercjalizowana** – przeznaczona na sprzedaż, by przynosić zyski.

W Polsce wysyp „zielonych” piosenek nastąpił wraz z nastaniem nowego milenium⁶. [...]

Kiedy w grudniu 2016 r. przeszła przez Sejm zmiana ustawy o lasach, która zwiększała uprawnienia właścicieli nieruchomości do usuwania drzew i krzewów na ich posesjach, protestowali nie tylko zorganizowani obrońcy przyrody, lecz także artyści oddani „zielonym ideałom”. Tym sposobem z miłości do Lasów Państwowych powstała piosenka *Lovelasy* autorstwa Włodzimierza „Paprodziada” Dembowskiego z zespołu Łąki Łan. „Niezależnie od gatunków i rasy wszyscy jesteścieśmy lovelasy⁷” – tak brzmiało motto utworu.

Piosenka apel w obronie karczowanych świerków, dębów czy sosen miała uświadomić ludziom, że do szczęścia człowiek bardziej potrzebuje lasu i zieleni niż kieszonkowej elektroniki. [...]

Pod koniec ubiegłego roku WWF Polska⁸ [...] opublikował alarmujący raport *2050 Polska dla pokoleń*. Liczby są bezwzględne: co roku 46 tys. Polek i Polaków przedwcześnie umiera z powodu smogu; 9 mld zł kosztują nas anomalie⁹ pogodowe; 4 mln ludzi mieszka na terenach zalewowych, a w ciągu najbliższych stu lat – z powodu nadmiernej ilości fosforu i azotu – 10-krotnie zwiększy się obszar martwych stref w Bałtyku. Zmiany klimatyczne będą skutkować m.in. depopulacją¹⁰. W 2050 r. [...] populacja¹¹ będzie niższa o 12 procent.

W lutym br. hip-hopowy zespół PRO8L3M przygotował instalację multimedialną OUTPOST [czyt.: altpost] na warszawskim Targówku. Każdy, kto przestąpił próg tej postindustrialnej¹² przestrzeni, mógł przeżyć podróż do przyszłości, właśnie do roku 2050, o którym mowa w raporcie. Uczestnicy instalacji zobaczyli wirtualny świat, w którym jedyną formą przetrwania jest ucieczka w wirtualną rzeczywistość, bo tylko tam nie dusi smog, nie grozi pożar, powódź czy trzęsienie ziemi.

To, co wydaje się odległym problemem, tak naprawdę zagraża światu już teraz. [...]

W kawałku *VI katastrofa* Oskar Tuszyński rapuje: „Nie mogę wziąć oddechu, bo powietrze parne, żrące / Gdy wychodzę na ulicę, nad nią świeci czarne słońce”. Dalej jest o ludziach w maskach chroniących przed smogiem, którzy wyglądają jak Lord Vader [czyt.: wejder] z *Gwiezdnych wojen* oraz o opadzie kwaśnych deszczy. – Należy o takich

▲ Zanieczyszczone powietrze w Krakowie zimą 2017 r. (widok z kopca Kościuszki).

⁶ **Milenium** – tysiąclecie.

⁷ **Lovelas** – gra słowna z wykorzystaniem polskich słów *las* i *lowelas* oraz angielskiego słowa *love* – „miłość” lub „kochać”; tu: człowiek kochający las.

⁸ **WWF** – skrót angielskiej nazwy: World Wide Fund for Nature [czyt.: forlt tajd fand for nejczer], czyli Światowy Fundusz na rzecz Przyrody; pozarządowa ekologiczna organizacja pożytku publicznego działająca od 1961 r.

⁹ **Anomalia** – nieprawidłowość, odchylenie od normy.

¹⁰ **Depopulacja** – znaczne zmniejszenie się liczby ludzi na danym terenie.

¹¹ **Populacja** – tu: liczba ludzi żyjących na tym samym obszarze, w tym samym czasie.

¹² **Postindustrialny** – tu: przemysłowy, pofabryczny, pozostały po okresie intensywnego rozwoju przemysłu w danym miejscu.

rzeczach mówić w sposób przerysowany, bo ludzie w dzisiejszym świecie mają stępną wrażliwość i jak im powiesz wprost, że zdechnie 500 tys. ryb w Bałtyku, to ich tak bardzo to nie przerazi. Ale nie chcemy nikogo straszyć, że za chwilę spadnie na Ziemię ognista kula i wszyscy spłonimy żywcem. Świat nie zniknie w jeden dzień. To byłoby za łatwe. Chodzi o to, że jeśli nie zaczniemy zwracać uwagi na takie zagadnienia, jak zmiany klimatyczne, zagrożenie gatunków w Bałtyku czy masowe wycinanie drzew, zgotujemy sobie piekło na Ziemi. Sobie i naszym dzieciom oraz wnukom – mówi Piotr „Steez” [czyt.: stiz] Szulc, producent muzyczny duetu PRO8L3M.

PRO8L3M nie pierwszy raz zabiera głos w sprawach związanych z ekologią. Na debiutanckiej płycie w numerze 2040 muzycy przestrzegali przed globalnym ociepleniem. („A pogoda od trzech dni / Tropikalny sztorm nad Polską”) i zgubną polityką rządu dotyczącą gospodarowania odpadami („Koniec plastiku / Wszystko z kompozytów rozkładalnych / Użyj i zjedz / Koniec śmietników”). Teraz do jednej z limitowanych wersji płyty *Widmo* duet dorzucił gadżet w postaci maski antysmogowej. – Chodzenie w masce nie jest ani wygodne, ani estetyczne – przyznaje Oskar. – Ale robi się konieczne.

▲ Zespół PRO8L3M podczas koncertu w Nowym Jorku.

WARTO PRZECZYTAĆ

- Will McCallum [czyt.: tyl mekkalum], *Jak zerwać z plastikiem*
- *O jeden las za daleko. Demokracja, kapitalizm i nieposłuszeństwo ekologiczne w Polsce*, red. Przemysław Czaplński, Joanna B. Bednarek, Dawid Gostyński
- Marcin Popkiewicz, *Świat na rozdrożu*

Mieszkam na warszawskim Targówku i od listopada do marca nie otwieram okien w domu. Wiadomo, czuć spaliny samochodowe i wylizy z komińców fabrycznych, ale swoje dokładają do pieca – w przenośni i w praktyce – właściciele domków jednorodzinnych. Opalają mieszkania czym popadnie, zatruwając powietrze, które wdychamy. Mam nadzieję, że maski uświadomią naszym fanom skalę tego zjawiska.

Pytam Oskara i Steeza, co oprócz rapowania o problemach środowiska sami robią, aby chronić przyrodę. Steez: – Nie leję wody hektolitrami, oszczędzam energię, używając LED-owego oświetlenia, razem z dziewczyną segregowaliśmy śmieci, na długo zanim wprowadzono taki wymóg. Próbuję być odpowiedzialnym obywatelem i nie obciążać planety, tylko ją odciążać.

Oskar: – Mnie bardzo razi używanie plastiku. Staram się nie kupować napojów w knajpach, gdzie podają plastikowe słomki. Co robię dla Ziemi? Robię za mało, ale raport WWF otworzył mi oczy. Nie chcemy

tym kawałkiem nikogo przymuszać do proekologicznego stylu życia. Ale właśnie szerzej otwierać ludziom oczy na pomijane przez masowe media kwestie. [...]

Na nowej płycie *Twarzova* swój proekologiczny apel formułuje także raper Piotr „Vienio” Więclawski. W kawałku *Warstwa plastiku* nazywa rzeczy żyje tylko własnymi problemami i ma w głębokim poważaniu losy planety. Przestrzega więc młode pokolenie przed utonięciem w śmieciach. I wiesz – czy koniec ludzkości, po której zostanie wspomniana warstwa plastiku.

PO PRZECZYTANIU

🕒 Ukryte w tekście

1. Określ w co najmniej trzech zdaniach tematykę artykułu.
2. Co oznacza angielskie słowo *evergreen*?
3. Na jakie problemy zwracają uwagę w swoich utworach artyści przywołani w tekście Konrada Wojciechowskiego?
4. Co robią na co dzień Oskar i Steez, aby chronić przyrodę?
5. W jakim celu członkowie zespołu PRO8L3M przygotowali instalację multimedialną umożliwiającą wirtualną podróż do 2050 r.? Jak myślisz, co nimi kierowało?
6. O czym świadczą dane opublikowane w raporcie *2050 Polska dla pokoleń*?
7. Kogo najbardziej powinien zaniepokoić raport WWF Polska? Dlaczego?
8. Jakie jest przesłanie artykułu? Do jakich działań autor tekstu chce zachęcić czytelników?

🔍 Poszukaj

9. Kim jest i czym się zajmuje Greta Thunberg?
10. Znajdź piosenkę o treści ekologicznej. Zapisz w zeszycie jej tytuł, imię i nazwisko kompozytora, autora tekstu oraz wykonawcy. Napisz swoimi słowami, czego dotyczy i do jakich zachowań zachęca ten utwór.

🗨️ Twoim zdaniem

11. W jaki sposób każdy z nas może dbać o środowisko naturalne? Wymień co najmniej cztery sposoby.

🗨️ Twoja wypowiedź

12. Stwórzcie plakat z hasłami nawołującymi rówieśników do zmiany zachowań na proekologiczne.

INFOGRAFIKA

Natura w sztuce, sztuka w naturze

Ludzie i ich działania nie zawsze występują przeciwko naturze. Wielu współczesnych artystów tworzy w bliskości z przyrodą: wkomponowuje swoje dzieła w środowisko naturalne, wykorzystuje w pracach fragmenty przyrody albo wprost wzoruje się na jej elementach. W XXI w. sztuka i natura żyją nadal w harmonii i symbiozie.

Land art, czyli sztuka ziemi

W XX w. w sztuce powstał kierunek określany jako land art, polegający na łączeniu działań artystycznych ze środowiskiem naturalnym. Artyści tworzący w tym nurcie wykorzystują dany teren albo fragment krajobrazu jako tło lub materiał dla swoich dzieł. W Polsce jednym z przedstawicieli land artu jest Jarosław Koziara. Lubelski twórca w 2011 r. stworzył na polach między miejscowościami Horodyszczce i Waręż wizerunki ogromnych ryb, widoczne w całości tylko z lotu ptaka. W ten symboliczny sposób chciał połączyć ziemie leżące w dwóch różnych państwach: w Polsce i na Ukrainie.

Architektura przyszłości?

Wyobrażenia projektantów domów nie ma ograniczeń. Doskonałym tego przykładem jest apartamentowiec w Turynie stworzony przez włoskiego architekta Luciano Pia [czyt.: luczjano pija]. Twórca chciał pokazać, że człowiek i przyroda mogą harmonijnie żyć obok siebie w przestrzeni miejskiej. Poszczególne elementy budynku nawiązują kształtami do roślin i skał, a w samym domu, na tarasach i podwórzu, znajduje się prawie 200 drzew. Pochłaniają one zanieczyszczenia i wytwarzają tlen oraz regulują temperaturę w różnych porach roku, dzięki czemu w budynku panuje swoisty mikroklimat.

Artyści i drzewa

Warszawski artysta Bruno Althamer na początku 2019 r. wykonał w Warszawie mural upamiętniający zmarłą w 2018 r. Korę. Integralną częścią dzieła przedstawiającego piosenkarkę jest rosnący obok kasztanowiec. Twórca tak namalował obraz, że gałęzie drzewa stanowią włosy Kory. Portret wokalistki zmienia się więc wraz z kolejnymi porami roku.

Miasto ogrodów

Wyjątkowym sposobem na połączenie nowoczesnych konstrukcji i elementów przyrody są Gardens by the Bay [czyt.: gardens baj dy bej], czyli Ogrody nad Zatoką w Singapurze. Na ponad 100 ha zbudowano niezwykłe konstrukcje przypominające drzewa oraz szklarnie wzorowane na wodospadach, a to wszystko połączono z prawdziwą roślinnością: drzewami i kwiatami. W ogrodach zastosowano również różne rozwiązania ekologiczne, m.in. źródła energii odnawialnej.

PRACA Z INFOGRAFIKĄ

- 1 W jaki sposób artyści wykorzystują elementy natury w swojej sztuce? Podaj kilka przykładów. Możesz również podzielić się własnymi pomysłami na połączenie działań artystycznych i przyrody.
- 2 Jak sądzisz, dlaczego artyści tworzą dzieła, których elementem lub tworzywem jest przyroda? Co chcą w ten sposób wyrazić?
- 3 Wyobraź sobie, że tworzysz dowolne dzieło sztuki: obraz, rzeźbę, projekt budynku czy film, w którym połączysz świat sztuki i natury. Jak wyglądałaby Twoja praca? Co byłoby jej tematem?

Temat II: Górski pejzaż w wierszu Kazimierza Przerwy-Tetmajera „Melodia mgieł nocnych”

1. Na początek... Do przemyślenia.

Jakich wrażeń ludzie szukają w kontakcie z naturą?

2. Zapoznaj się z życiem i twórczością Kazimierza Przerwy-Tetmajera. Skorzystaj z linków:

<https://culture.pl/pl/tworca/kazimierz-przerwa-tetmajer>

https://poezja.org/wz/Przerwa-Tetmajer_Kazimierz/

<https://epodreczniki.pl/a/przeczytaj/D142yFZ3r>

3. Epoka literacka, w której żył i tworzył poeta Kazimierz Przerwa-Tetmajer, to Młoda Polska. Dowiedz się o niej więcej:

- https://pl.wikipedia.org/wiki/M%C5%82oda_Polska
- <https://klp.pl/mloda-polska/>
- <https://polszczyzna.pl/mloda-polska-epoki-literackie/>

Możesz skorzystać z informacji o epoce zamieszczonych na stronach 164-165 w podręczniku.

4. Przepisz do zeszytu notatkę o utworze (strona 100, podręcznik).

5. Przeczytaj wiersz „Melodia mgieł nocnych” Kazimierza Przerwy-Tetmajera (strony 100-101, podręcznik) i wykonaj polecenia: nr 1-5.

Tutaj możesz wiersza posłuchać: <https://www.youtube.com/watch?v=8UEnaPuyDSI>

* Dla chętnych! Polecenia: nr 7 i nr 8.

2 Taniec mgieł

Górski pejzaż w wierszu Kazimierza Przerwy-Tetmajera

NA POCZĄTEK

Jakich wrażeń ludzie szukają w kontakcie z naturą?

O UTWORZE

Wiersz pochodzi z II serii *Poezji* Kazimierza Przerwy-Tetmajera opublikowanej w 1894 r. Poeta zastosował w nim technikę impresjonizmu literackiego polegającą na ukazaniu chwilowych, ulotnych wrażeń, ruchliwości i zmienności pejzażu, gry światła, cieni i kolorów. W opisie tatrzańskiego krajobrazu wykorzystał środki artystyczne odwołujące się do efektów muzycznych, m.in. wyrazy dźwiękonaśladowcze, oraz plastycznych: określenia dotyczące barw i kształtów.

Więcej o Młodej Polsce i literaturze tego okresu → s. 164–165

LEKTURA
OBOWIĄZKOWA
MŁODA POLSKA

Kazimierz Przerwa-Tetmajer

Melodia mgieł nocnych

(Nad Czarnym Stawem Gąsienicowym¹)

Cisza, ruch wiatru i mgieł	[Cicho, cicho, nie budźmy śpiącej wody w kotlinie, lekko z wiatrem płasajmy po przestworów głębinie...
Nocne niebo		Okręcajmy się wstęgą naokoło księżycy, co nam ciała przezrocze ² tęczą blasków nasycy, i wchłaniajmy potoków szmer, co toną w jeziorze, i limb ³ szumy powiewne, i w smrekowym ⁴ szept
Dźwięki	[pijmy kwiatów woń rzeźwą ⁵ , co na zboczach gór borze, kwitną, dźwięczne, barwne i wonne, w głąb zlatujemy błękitną.
Barwy i zapachy Zbocza gór		Cicho, cicho, nie budźmy śpiącej wody w kotlinie, lekko z wiatrem płasajmy po przestworów głębinie... Oto gwiazdę, co spada, lećmy chwycić w ramiona, lećmy, lećmy ją żegnać, zanim spadnie i skona,
Cisza, ruch wiatru i mgieł	[
Nocne niebo		

Kazimierz Przerwa-Tetmajer
(1865–1940)

Był poetą, dramaturgiem, autorem powieści i opowiadań. Jest uznawany za jednego z najbardziej charakterystycznych przedstawicieli literatury Młodej Polski. W utworach wyrażał typowe dla epoki nastroje dekadentki – poczucie znużenia, rozczarowanie, bezsensu istnienia, zwątpienie we wszelkie systemy wartości. Jest autorem wierszy, takich jak *Nie wierzę w nic*, *Koniec XIX*, *Hymn do Nirwany* oraz gawęd *Na skalnym Podhalu* napisanych gwarą góralską.

¹ Czarny Staw Gąsienicowy – jezioro w Tatrach Wysokich

² Przezroczy – przezrocze

puchem mlecza się bawmy i ćmy błoną przezroczą,
i sów pierzem puszystym, co w powietrzu krąg toczą,
nietoperza ścigajmy, co po cichu tak leci,
jak my same, i w nikłe oplątajmy go sieci,
z szczytu na szczyt przerzucmy się jak mosty wiszące,
gwiazd promienie przybiją do skał mostów tych końce,
a wiatr na nich na chwilę uciszony odpocznie,
nim je zerwie i w płąsy pogoni nas skocznie...

Latające istoty

Kruchość
i delikatnośćCały górski
świat we mgle

PO PRZECZYTANIU

Ukryte w tekście

1. Kto lub co mówi w wierszu? Wskaż w utworze odpowiednie sformułowania. Weź także pod uwagę jego tytuł. Jak myślisz, dlaczego poeta zastosował takie rozwiązanie?
2. Jakie miejsce i jaka pora doby zostały ukazane w wierszu?
3. Jak zachowują się mgły? W jakim kierunku się poruszają? Jak sposób poruszania się mgieł wpływa na obraz przestrzeni opisanej w wierszu?
4. Jaki jest obraz przyrody w *Melodii mgieł nocnych* – statyczny czy dynamiczny? Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do odpowiednich fragmentów wiersza.
5. Jakie zmysły ma poruszyć obraz natury przedstawiony przez poetę? Które fragmenty utworu o tym świadczą?

Język i styl

6. Odszukaj w tekście słowa i wyrażenia, za pomocą których poeta oddaje ruch, dźwięki i kolory ukazanej przestrzeni. Narysuj w zeszycie tabelę według wzoru i uzupełnij ją odpowiednimi fragmentami wiersza.

Ruch	Dźwięki	Kolory
?	?	?

- * Do jakiego stylu malarskiego można porównać pejzaż przedstawiony w *Melodii mgieł nocnych*? Dlaczego?

Poszukaj

7. Odszukaj w internecie fotografie lub obrazy ukazujące góry, mogące stanowić ilustrację do wiersza. Uzasadnij swój wybór.

Twoja wypowiedź

8. Opisz krajobraz, który zrobił na Tobie największe wrażenie. Uwzględnij takie elementy, jak: położenie i ukształtowanie terenu, pora (dnia i/lub roku), elementy pejzażu, np. obiekty, zjawiska, rośliny, stworzenia, a także kolory, zapachy, dźwięki. Zadanie wykonaj w zeszycie. Twoja praca powinna składać się z co najmniej dziesięciu zdań.